

SEMINAR O NIČEOVOM ZARATUSTRI

Karl Gustav Jung

In the Spring of 1934, Doctor C. G. Jung and a group advanced students had engaged themselves with Nietzsche's strange and wonderful work Thus Spoke Zarathustra as their new topic. However, their journey was destined to end before its natural culmination, drowned out by the alarms of war as the fateful summer of 1939 approached. Ilija Kapičić has translated and prepared this work for publishing.

Predavanje III

22. maj 1935.

* * *

Sjetite se različitih slojeva svijesti o kojima smo raspravljali prošli put: prvi najgornji svijet svijesti je de je sve savršeno organizovano i objašnjivo, sfera dnevnog svijetla; a zatim, na sljedećem nivou ispod je lično nesvjesno, stvari sumraka; a ispod njega je duboka tama. Dakle, što se događa u naše vrijeme dolazi iz zone sumraka, duha krvi. I jao onima koji razumiju taj duh iz sloja iznad, onima koji ostaju hrišćani. Dakle, sve što dolazi iz dubina mora biti asimilovano. Ako to nije, uništava ono što je iznad sa svim dobrom što je u njemu, ono mora biti kanalisano u neku razumnu formu.

Na primjer, kad vam se predstavim kao doktor, čak profesor, sasvim sam uspostavljen na dnevnoj svjetlosti; imam javna predavanja, moju robu zovem „analitička psihologija“, i govori se razumno o tim pitanjima. Ja učim doktore, idem na kongrese, predsjednik sam tih – i – tih društava i sve to pokazuje da sam ispravno uravnotežen pojedinac, građanin i čovjek dobre društvenosti. A to je važno jer sam za sada na taj način garancija da se sile nesvjesnog mogu urediti. Za one koji ne znaju da postoji sloj sumraka ispod, naravno, to izgleda očigledno, i oni ne bi razumjeli da ja neko vrijeme provodim u zoni sumraka jer ne znaju da se tamo nešto dešava, prosto su začuđeni. Apsolutno su nesposobni da razumiju što se događa u Njemačkoj, na primjer; ne mogu razumjeti zašto nije postignut nikakav zaključak o razoružanju, mnogo razmišljaju o Ligi naroda i nikad ne razumiju da te stvari ne funkcionišu. Onda, za ljude koji su svjesni da se nešto događa ispod važno je da sam ja uspostavljen u ovom svijetu, jer inače bih bio neka vrsta moljca ili leptira, ili bilo što drugo što je besciljno i sasvim nepouzđano; i to bi dovelo do trenutnog gubitka povjerenja; ljudi imaju povjerenje samo ako sam ja ovđe sasvim uspostavljen. Dakle, ja sve to činim važnim da ljudi trebaju biti uspostavljeni u ovom razumnom dnevnom svijetu svijetla, jer ukoliko nijesu oni nijesu pouzdani i ne moraju se čuditi ako im niko ne vjeruje. Moraju biti pouzdani, a pouzdani su samo kada su ovđe. Sve što podupire dan stub je svijetu, kao i što je, i stoga treba biti podržavano, i mora se pokušati koliko je to moguće kanalisati tok krvi, duh koji izranja iz dubina.

Ovo je previše opasno vrijeme i mi smo suočeni sa problemom koji nikad nije bio poznat u čovjekovoj svjesnoj historiji. Ne možete ga uporediti sa vremenom ranog hrišćanstva jer taj pokret nije nastao iz krvi već je došao odozgo, od svijetla koje je sijalo naprijed. Ovo nije svijetlo već tama, dolaze sile mraka. Stoga moramo biti oprezni da ne plivamo kao da smo ribe već

zapamtiti da smo ljudi; i ne smijemo se odupirati isključujući se i braneći se slijepo. Simbol našeg vremena i vremena koje dolazi je Akvarijus, čovjek sa krčagom koji hvata sve što teče, i on to mora pretvoriti u plodnu vodu života. Simbol vremena prije bile su Ribe, i one su sposobne da plivaju; ti ljudi su se oslobodili zemlje snagom duha jer je duh tada bio gore na svjetlu. Danas nije na svjetlu već u krvi, tako da je pozicija posve drugačija; ne možemo je upoređivati sa stanjem od prije dvije hiljade godina.

Vidite, biti pokrenut od krvi znači da ste stvarno pokrenuti od stvari iz zone sumraka, đe stvari počinju postajati vidljive. I ako želimo učiniti nešto u vezi te činjenice ja je sigurno ne bih trebao urediti gore na svjetlosti dana; budući da je to fenomen koji dolazi iz zone sumraka trebalo bi ga držati u zalivu. To ne bi trebala biti velika organizacija; to bi trebao biti *heureux paganisme* (fr. - srećno paganstvo, pp.) – obogaćeni ljudski život i ne remetiti ga. To je kao da ste skrenuli rijeku preko vaših savršeno dobrih polja; naravno, ona trebaju vodu, ali ako skrenete čitavu rijeku vi ih jednostavno uništavate. I ako na njih skrenete rijeku krvi to će biti najužasnije uništenje. Ali, ako to držite na svome mjestu i ne podižete previše buke oko toga biće sasvim lijepo. Nemojte biti previše određeni o tome, nemojte reći je li to stari Pan opet u šumi; u suprotnom će ljudi reći da ste ludi. Ako steknete uvid o Panu u šumi tada budite jako zadovoljni što ste imali milost videti nešto od njega; ali stalno imajte na umu da nije sasvim dobro poznavati takvu misteriju: ne možete pričati o tome. To je kao dobra boca vina; dobro, sasvim je moguće napomenuti da volite popiti čašu dobrog vina, ali ne i reći da ste bili pijani. Biti pijan ponekad je jako lijepo, ali ne govorite to previše glasno ili će ljudi reći da priređujete pijanke, da ste korumpirani od vinskih trgovaca ili da hranite vaše pacijente alkoholom.

To je način na koji ljudi govore na dnevnoj svjetlosti đe je sve svijetlo, đe je sve kanalisano ili na ravoj cesti; dok dolje u

sumraku to je lijepa okrugla mala činjenica, vrlo ugodna, vrlo korisna, ponekad čak i vitalna koja vjerovatno čuva vaš život. Ali, ona ne bi trebala biti javno uređena, u suprotnom postaje stvar krajnje neukusna, i onda je to nemoralno. Ako imate moralni konflikt sasvim je nemoralno na njega odgovoriti pijanstvom; ja nikad ne mogu reći: „Ovo je vrsta konflikta koji je prema knjigama riješen ispijanjem boce jakog vina, postajući pijan i povraćajući nakon toga“. Govori se tako gore iznad, ali u sljedećem sloju ispod ne postoje takve stvari kao recepti. Postoje samo određena iskustva, određene činjenice koje jednostavno ne donose mnogo kritičkog svijetla. I bilo bi pogrešno smetati tim klicama jer su pokušaji novog oblika života – kojima su potrebni vjekovi i vjekovi prije nego što postanu uređene. Ako ih donesete ravno gore i od njih pravite sistem imate današnju Njemačku, i ona stvarno nije dobar primjer. Dakle, ta činjenica krvi je najtraumatičniji problem jer donosi poredak stvari koji stvarno nije poredak, i to ne može biti stvoreno u ljudskom društvu.

Naravno, svi mi mislimo na takozvani *Neuheidnische Bewegung*¹, i vi svi tu vidite grešku; ta stvar ne bi trebala biti organizovana. Ako neko ima iskustvo Votana – i ja ne sumnjam da postoje takve stvari – treba ga čuvati savršeno mirno i misliti: „Pa, ovo je ugodno klizanje u davna vremena“. Ili ako drugi bog vara nekog još, on ne bi trebao pokušavati da od toga stvori sistem prema kojem su đeca krštena ili ljudi vjenčani, niti to treba da postane predmet njihovog uvjerenja. Sve je to lična fantazija; to su klice ili nerazgovjetne mogućnosti koje bi se mogle razviti u nešto tokom mnogih stoljeća, ali za sada je to individualno klizanje, možda čak i za žaljenje. Naravno, može se priznati u isto vrijeme da pravi i potpuni život dolazi uistinu van krvi, tamo će treba da dođe iz nje to je uvijek malo za žaljenje. Vrhunac života ili stvarno značenje života nije najveća suma

---

¹ *Neuheidnische Bewegung*: Neo – paganski pokret.

sreće; samo vrlo naivni ljudi vjeruju u takve stvari. Ako imate najveću sumu sreće tada ste prosto nesposobni da je cijenite. Na primjer, primitivci vjeruju da je raj imati veliku količinu hrane; ali čak bi i primitivac, ako bi se samo za trenutak mogao zaustaviti od stanja svoje želje, shvatio da je to glupost. To je poput bajke u kojoj se mora jesti torta tri sedmice da bi se dospjelo u raj zvani Schlaraffland.² To je zemlja u kojoj vam punjeni golu- bovi direktno ulijeću u usta, u kojoj iz fontana teče vino, drveće je pepuno kobasica, a naokolo trče pečeni prasići sa viljuškama i noževima u leđima, i spremni su za rezanje. Naravno, svako bi se razbolio prvog sata.

Najveća količina dobra, sreće, kompletna je glupost; stvarno dobar život je pola sreća a pola patnja.³ I zato je Bog stvorio za čovjeka potpuni život koji je malo za žaljenje. Tada je sve u redu, samo tada čovjek osjeća da je stvarno živ: ljepota je lijepa, a ružnoća ružna, i sve je na svom mjesu. Vidite, ova organizacija novog paganstva, čak iako privremeno služi za politički uticaj, ipak je činjenica i to destruktivna činjenica. Sasvim sigurno, on sadrži mnoge klice ali su im potrebni mudri ljudi da ih učine korisnim, i što je veća organizacija više je idiotska; možete biti sasvim sigurni što u ovom pokretu bude više službenika on će postajati besmisleniji. Bilo bi mnogo bolje da ostave ovce dobro organizovanoj crkvi koja je konačno univerzalna – u crkvi je samooslobađajući faktor. Ali nacionalna crkva, ona koja ima paganski karakter ne sluti ničem dobrom.

---

² Kod Grima „Priča o Schlaraffland-u“, govori o besposlici i spremnosti za uživanje poput one o Big Rock Candy Mountain.

³ Jung vjerovatno ovde misli – negativno – na utilitarni slogan: „Najveća sreća za najveći broj“. Niče je takođe prezirao ovu filozofiju govoreći, na primjer: „Konačno svi oni žele da engleski moral bude ispravno dokazan zato što najbolje služi čovječanstvu ili „opštem dobru“, ili „sreći za najveći broj““ Ne za sreću Engleske“, BGE, no. 228.

Predavanje VIII

26. jun 1935.

* * *

Zaratustra nastavlja:

„Ah! Čak i u vašim ušima, vi velike duše ona šapuće svoje crne laži! Ah! Ona otkriva bogata srca koja se dobrovoljno rasi-paju!

Ona vas takođe pronalazi, vi pobjednici starog boga, postajete umorni od borbe, a tada vaš zamor služi novom idolu!

Heroje i časne ljude ona će rado postaviti oko sebe, taj novi idol. Rado se sunča na suncu dobre savjesti – to hladno čudovište!

Sve će vam dati taj novi idol ako ga obožavate: tako on kupuje sjaj vaših vrlina i pogled vaših ponosnih očiju.

Nastoji pomoću vas primamiti mnoge i mnoge! Da, smišljena je paklena vještina, konj smrti zveckea sa odijelom božanskih počasti!

Pa, ovde Niče spominje važnu tačku koju nije mogao propustiti da vidi; naime, posebnu sugestivnu moć koju ima ideja o državi, čak i na ljude za koje bi se pretpostavilo da su nepristrasni i sposobni da vide kakvo čudovište ona može biti. Ali, to je posve razumljivo da su čak i najbolji ljudi povodljivi idejom o državi, jer, kao što sam rekao, država funkcioniše kao nešto sasvim stvarno. Vidite, kada država tvrdi da poput božjeg prsta stvara red iz haosa to je istina u određenoj mjeri; ona je monstruoza, nehumana, ali ljudi u svojoj cjelosti nijesu humani. Ona je velika životinja i stoga joj je potrebno još jedno čudovište da ga pripitomi. I zato je to neka neumoljiva činjenica da su čak i najfiniji ljudi povodljivi idejom o državi, oni moraju priznati da ona funkcioniše kao nešto, pa čak i odati joj počast. Jer osjećaju veoma jasno ako to ne rade da su izgubljeni; oni su sigurno mnogo slabiji i ako ne paze rizikuju da budu izgaženi do smrti od te nemani. Kao što su važni ljudi vrlo često prilično

inteligentni ne mogu propustiti to da vide. Oni će sigurno biti svjesni da je puno bolje nositi se sa silama svijeta nego da ih zanemare; samo glupi ljudi zanemaruju očigledne opasnosti.

Pa sasvim protiv svoje želje Niče je morao priznati da čak i dobri ljudi, kako ih on vidi, ne mogu izbjeći poštovanje države i nužnost odavanja počasti za nju, čak iako vide da ih država kupuje gubitkom njihove vrline, kao neku vrstu reklame. Država je poput neke velike organizacije; kad joj se značajna ličnost pridruži oni će to štampati na ogromnim plakatima kao dobru reklamu. Uvijek joj je potrebna reklama jer joj je potrebna vjera i povjerenje masa; država ili bilo koja druga organizacija će ukazati na činjenicu da su ljudi u njoj radi svoje vlastite egzistencije. Ako bi trebalo postati jasno da su samo neopisivi i vrlo nevažni ljudi članovi njene organizacije ona bi izgubila sav svoj prestiž i više ne bi bila sposobna da funkcionira. To apsolutno ne dolazi u obzir da čovjek određene važnosti treba biti sposoban da se sasvim jasno čuva od tog čudovišta. Ako želi da se bavi svijetom uopšte to znači bavljenje čudovištem; i budući da je toliko jače od njega on se mora ponašati na takav način da ga ne uzbuđuje. Mora da nahrani čudovište i da ga zadovolji, da mu da šećer tu i tamo, kako bi ono moglo liječiti jadnog crva od izolovanog pojedinca, više ili manje pristojno.

Stvar je samo pogrešna kada čovjek izgubi ideju o sebi, kada prodaje svoju dušu organizaciji. Ali, to je tada takođe loše i za organizaciju, jer može učiniti da dobar uticaj bude loš; on je sjajan primjer čovjeka koji je prodao svoju dušu i drugi ljudi ga odmah podržavaju. Oni će prodavati svoje duše, sve lakše. Biti bez duše je, naravno, velika opasnost za neku veliku organizaciju, a ona ima dušu samo ukoliko je nekoliko pojedinaca unutar nje hrabri ili dovoljno kuražni da zadrže svoje duše; ako postoji samo jedna ljudska duša u njoj ona konačno ima ljudsku dušu, što je uvijek bolje nego je nemati uopšte. I izolovane duše izvan organizacije nemaju moć, bilo ko, zato što se ne bave čudovištem.

Čak i Jovov Bog, sjećate se, nije imao samo jedno čudovište koje vlada svijetom već dva, Levijatana i Behemontha; Levijatan ispunjava jedanu trećinu okeana, a Behemonth vlada Zemljom. Pa, ako Bog lično ne može raditi bez dva čudovišta – pomoćnika – kako čovjek može raditi bez njih.⁴ Savršeno je tačno da država mami svojoj udicom, sa imenima značajnih ličnosti da uhvati mnoge i mnoge, i u pravu je; država je tu za tu svrhu, kao što i svaka organizacija ima tu svrhu.

Ja bih čak odbranio i Standard Oil Company; zapravo velika je pogodnost pošto male kompanije ne mogu priuštiti da postavljaju pumpne stanice u neko zabačeno mjesto; nemaju kapital. Ali, to može uraditi velika organizacija; i ne može se negirati da standardna cijena nafte ima određenu vrijednost. Katolička crkva takođe ima standardnu cijenu na neki način; ona pruža jednostavan pristup mnogim ljudima koji su doslovno nesposobni da zamisle što bi duh mogao biti. Postoje slike i atraktivne ceremonije, i tu su sa najvećim razumijevanjem urbani sveštenici – Franjevci, na primjer koji dovode stvari veoma blizu razumijevanju običnih ljudi. Protestantizam pati od činjenice da mi nemamo takvu organizaciju. Katolici sigurno izvršavaju neki izuzetno važan zadatak tako što drže pod kontrolom razuzdane haotične mase. Oni ih izoluju jedne od drugih, utiču pomoću novina, vrlo pažljivo češljaju materijal kako ne bi prošle neke pogrešne stvari, i slikaju određene stvari u postojane boje kako bi ih učinili prihvatljivim. Oni stvaraju veoma korisne iluzije; ako neka takva organizacija stvarno djeluje mnoga zla se mogu izbjeći.

Ja uvijek kažem, mi ne moramo imati takve organizacije ako ne postoji vitalna potreba za njima; stoga ne bi se trebali osjećati da smo iznad njih već biti zahvalni što one postoje. Ali, treba videti njihovu opasnost, i opasnost uvijek dolazi u tome što je

---

⁴ Jungov „Odgovor Jovu“ (CE 11) bio je kritikovan od mnogih teologa zbog pridavanja božanstvu Sjenka aspekta.

pojedinaac prodao svoju dušu. Ako ste prodali svoju dušu učinili ste najgoru uslugu državi, kao što država – budući da vas iskušava da prodate svoju dušu – čini zločin. Ali, ne možemo reći čudovište vrši zločin. To nije gledište uopšte jer je čudovište amoralno; ono ne može počiniti zločin, kao što ne može učiniti ništa dobro. Dobro i zlo su razmatranja za pojedinca, ali ne i za čudovište. Što čudovište može raditi sa dobrom i zlom? Ako o njemu sudite sa moralnim razmatranjem kao što Niče sudi tada je ono naravno stvar koja ima izuzetno malo morala, kao što nosorog ili nilski konj imaju malo morala. Čovječanstvo je upravo to, veliki vodozemac.

„Da, umiranje je ovde za mnoge izmišljeno koje slavi sebe kao život; zaista velika usluga svim propovjednicima smrti.

On stvarno pravi previše loš slučaj od države, ali možete reći isto o ljudima.

„Državom ja zovem de su svi ispijači otrova, dobri i loši ... “.

Ali, zašto ispijaju otrov? To im ne treba.

„Država, de svi gube sebe, dobri i loši: država, de se sporo samoubistvo svih zove život“.

Zašto gube sebe? Vi možete biti dio stvari bez gubljenja sebe u njoj. Naravno, tu naše obrazovanje igra varku sa nama namećući nam našu takozvanu čestitost, tu tobožnju čestitost koja pokušava da nas uvjeri da ako jedemo nečiji hljeba takođe moramo pjevati njihovu pjesmu; ideju ako služimo državi takođe moramo vjerovati u nju. Ta predrasuda dolazi iz religije, iz sasvim nelegitimne tvrdnje protestantske crkve o čitavoj stvari; takozvana totalitarna tvrdnja. Kao što služite crkvi takođe morate vjerovati u osnovne doktrine crkve. Ako ste dio crkve vi ste potpuno u crkvi. Morate prodati svoju dušu crkvi i shvatiti da je to moćno djelo. Ali, katolicizmu trebate prodati svoju dušu samo spolja, i ne treba da vjerujete u dogme, nijednu od njih. Poznajem čovjeka koji je obavijestio sveštenika da ne može nikako biti preobraćen pošto ne vjeruje u dogmu o vječnom prokletstvu

u paklu. I sveštenik je rekao: „Oh, to ne bi trebalo biti prepreka, ni ja ne vjerujem u to“. „Ali, kako to – možete biti sveštenik a ne vjerovati u dogmu?“ „Pa, naravno, dogma je istina – postoji vječno prokletstvo – ali kad ljudi umru oni još jednom vide namjere Boga i kakve su greške napravili u svijetu, tako da se odmah pokaju i nikad ne dođu u prokletstvo. To je upravo kao da ne postoji“. To je izuzetno blag način na koji katolička crkva djeluje.

Jednom sam imao razgovor sa jednim vrlo sposobnim jezuitom i doveo sam raspravu do vjerovanja u dogmu; onda sam vidio da sam raspravljao tu stvar na način istinskog protestanta – mi smo dovoljno ljudi da vjerujemo da katolici vjeruju u dogmu. On je rekao: „Naravno, crkva mora imati dogmu koja je apsolutno istina, ali dogma živi. Ona raste tokom stoljeća; određene dogme nijesu oduvijek postojale, ali neke su i dodate. U bilo kojem trenutku Papa može proglasiti novu dogmu autoritativnom i tada je to nova istina. Ako se sa njom ne slažete to je vaša lična sloboda; ne treba da se sa njom slažete, ali to samo ne smijete reći naglas; stegnite pesnice u džepu i čekajte. Na primjer, mi smo Njemci, naravno, prilično čudne ptice za te rimokatolike. Oni ne razumiju našu psihologiju tako da se veoma često dešava da imamo različita gledišta – ona mogu kasnije postati dogma, ali Papa u ovom trenutku ne vidi način da ih usvoji – tako da za sada takvi ljudi izjave *pater peccavi* (lat. – oče, pogriješio sam, pp.) i oni će dobiti oprost pod uslovom da ne govore“. Takođe sam ga pitao o savremenom slučaju u kojem katolički profesor kritikuje izvjesne istorijske događaje, ništa loše, ali je to bilo protiv instrukcija biskupa i on je rekao da, naravno treba ukoriti takvog čovjeka zato što mladi studenti kojima on predaje neće biti sposobni da ispravno prosuđuju stvar, da je sagledaju iz prave perspektive. Stvorena je konfuzija koja nije dobra za njihovu duhovnu dobrobit. Ja sam rekao: „U pravu ste, treba paziti što se govori; da bi se vodile velike mase mora se izbjegavati konfuzija i kontradikcije“. Stoga se

mora uspostaviti opšte pravilo da bi ga se pridržavali, i vođa ga se takođe mora pridržavati. Inače se remeti crkva. Zbog života crkve treba biti oprezan, treba ćutati. Katoličko je gledište da je daleko važnije za njih da budu u crkvi nego da vjeruju u crkvu; vjerovati u crkvu znači jako malo. Oni razgovaraju o tome, ali to ne znači tako puno.

To je antička ideja. Biti na svetom mjestu suština je vjerskog obreda. Crkva je prepuna mana i ako ste u istoj prostoriji u kojoj se događa transsubstancija i slijedi Euharistija vi manje ili više primite dio milosti; u međuvremenu možete razgovarati o poslu dok se ljudi mole, ali ako čujete dio Euharistije i vi ste prožeti tim posebnim mirisom Euharistije, imate je na sebi – bio vaš um tu ili ne. To je stvarna koncepcija. Naravno, mi činimo velike greške sudeći o katoličanstvu; mi više nijesmo svjesni o tom vrlo jednostavnom i davnom gledištu u katoličanstvu koje je prosto neophodno da bi se držale mase. Ne možete očekivati da svi ti prosti ljudi imaju duhovni stav. Oni ne znaju što je to, čak iako su na svetom mjestu oni se nekako žrtvuju; vide ga, čuju, mirišu, pod istim su krovom i to je dovoljno. Kao, na primjer, to je sasvim dovoljno za većinu ljudi da se osjećaju veoma ugledno jer imaju za prijatelja jednu ili drugu uvaženu ličnost. Nemaju potrebu za nekim posebnim razlikovanjem, već su u kontaktu sa tom osobom i tako su u pravu. I u očima svijeta oni su. Katolička crkva bavi sa gledištem o svijetu i stoga hvata svijet. Dok protestantizam ne hvata svijet, naravno: razvio je najpohvalnije gledište o potpunom uvjerenju i potpunom samožrtvovanju – potpunu predanost određenom duhovnom principu. Ali, što se dešava kad određeni duhovni princip zamre i nestane? Onda on traži nešto što je jednako ukupnosti zahtjeva, i to je onda država.

Tako da umjesto crkve država sada ima ukupnost zahtjeva, jer ljudi trebaju taj osjećaj cjelovitosti. Ako neko nije za državu on je protiv države, kao da je država Hrist lično; ako neko pripada državi bez vjere u nju on smatra da je to licemjerno. Ali, to nije

istina jer ne vjerujete tom čudovištu državi; možete vjerovati samo dokle inteligencija čudovišta ide, ali ne i dalje. Iako niste u nekom ljudskom odnosu sa njim ne možete reći da se čudovište ponaša pokvareno ili da je neprijatno i zlobno; to nije razmatranje za čudovište. Na primjer, ako se nosorog ponaša kao pravi nosorog njemu je ponašanje ograničeno, to je u redu; nije loša životinja. Pripitomljeni nosorog koji vas ne nosi na rogovima izgledao bi kao loš nosorog. Vidite, protestant je sasvim izložen opasnosti od razmišljanja da mu je najveća dužnost da vjeruje organizaciji u kojoj je zaposlen; misli da treba da vjeruje u državu u kojoj je zaposlen, na primjer, i to je velika greška. Kroz vrstu idealizma on prodaje svoju dušu ne znajući to, posvećuje svoju dušu državi kao da je ona Bog. To je čak i opasna stvar posvetiti dušu u potpunosti Bogu budući da živimo u svijetu. Uradite to i videćete će slijećete. Pobjegnite iz svijeta i možete biti vječni duh – ne živite više i niste u vremenu, ne možete posvetiti sebe nigde drugo jer ste ovde. Za čovjeka je nemoguće da se sasvim posveti Bogu. Mistici znaju da je udaljenost od Boga neki suštinski dio jedinstva sa Bogom.

„Vidite samo ove suvišne! Oni krađu djela izumitelja i blaga mudrih. Kulturom zovu krađu – sve za njih postaje bolesno i nevoljno.

Vidite samo ove suvišne! Uvijek su bolesni; povraćaju svoju žuč i to zovu novinama: Jedni druge proždiru, čak ih i ne mogu svariti“.

Jednostavno ne, to je problem.

„Vidite samo ove suvišne! Stiču bogatstvo i sa tim postaju siromašniji ... i skaču u otvoreno nebo“.

Ovdje Niče gubi sve kočnice. On vidi državu samo kao močvaru punu zmija otrovnica i kao zlo. Ali, ona je čovječanstvo, to su ljudska bića. Država čak i ne zaudara jer ne postoji. Država je konvencija, neka apstrakcija; samo glupi ljudi misle da država postoji. Ona je više imaginacija, konvencijalni termin za

određeni broj pojedinaca; stvarnost je samo u postojanju njihovog dogovora, nekog sporazuma tako velikog broja ljudi. Ako nešto stvarno zaudara onda je to čovječanstvo. Uđite u prostoriću u kojoj je boravilo mnogo ljudi i odmah mirišete čovječanstvo, i to nije ništa jako lijepo: miriše poput životinje. Crnci kažu da se divlje životinje klone čovjeka jer je njegov miris kao miris lavova i to može biti tako, i utoliko što jedemo meso mirišemo poput životinja grabljivica. Impresionirani smo mirisom crnaca jer izgleda da je dosta drugačiji, malo izraženiji trebao bih reći, određeno „neljudski“, ali se ne razlikuje od evropskog mirisa đe je veliki broj ljudi zajedno. Možete potvrditi masovnu psihologiju kroz psihološki miris velikog broja pojedinaca: oni mirišu baš kao i njihova psihologija. Mirisanje je polu-psihološka funkcija, moglo bi se gotovo reći; možete mirisati stvar koju stvarno ne možete mirisati: slutite kroz mirisanje. Ponekad ćete steći utisak kroz miris koji stvarno nije prenesen prema stvarnom mirisu. To je kao da ste omirisali poseban kvalitet.

„Sklonite se sa puta tom gadnom mirisu! Povucite se iz isparenja ovih ljudskih žrtava! Zemlja ostaje otvorena za velike duše. Prazna su još mnoga mjesta za one usamljene i one koji su udvoje, oko kojih lebdi zadah mirnih mora“.

Vidite, ovo bi mogla biti jednako dobra opomena, ne za državu već za ljude, kolektivitet; stoga on govori o pustinjacima. Jer on osjeća vrlo jasno da ako ima takav otpor prema državi on ga ima i prema čovječanstvu, mora se isključiti iz čovječanstva ako želi da prizemlji tamo đe konačno želi. Zapravo, velike duše ne pripadaju gomili, već nužno moraju biti izvan gomile; on je pozitivan u tom pogledu. I kaže da je svijet još uvijek otvoren sa mnogim mjestima đe velike duše mogu da žive izolovano. Dakle, ovđe je mjesto koja je uvijek bilo vrsta pitanja naznačenog za mene: Nikad ne znam tačno što Niče misli kad ovđe kaže: „jedan ili dva“. Ko je drugi? To je smiješna vrsta pustinjaka koja živi sa još nekim. Ja pretpostavljam da je on imao neobično osjećanje

dvojnosti, kao da je mogao biti i neko drugi. Postoje brojni razlozi za to. Zaratustra i Niče su dvoje, na primjer. Mislim da je to najvjerojatnije objašnjenje.

Mr. Allemann: Zar to nije jer on ne može bez nekog ko sluša – bez ega?

Prof. Jung: Tačno, i pitanje je kako to njemu izgleda. To je odnos između Ničea i Zaratustre, ili je to *entente* (fr. – prijateljski odnos, pp.) sa još nekim. To može biti anima, ali on otkriva anima psihologiju samo na kraju *Zaratustre*, te u godinama kad je postao lud; do tada je to u potpunosti bilo pitanje njegovog odnosa prema Zaratustri. Znači, on pripada narodu koji živi istočno od Rajne, da još nema anima psihologije; muška psihologija, *Puer eternus* (latinski: vječni dječak, dijete – Bog koji je uvijek mlad, u psihologiji se to odnosi na starijeg muškarca čiji emocionalni život ostaje na nivou adolescenta, što je obično povezano sa velikom zavisnošću od majke, pp.), – prevladava tamo kod mladih tih plemena. U staroj civilizaciji zapadno od Rajne anima problem je isplivao, ali istočno od Rajne postoji uopšte problem odnosa između muškaraca i podređenog principa – ideje ili entuzijazma, na primjer, velikog poduhvata. To je posve psihologija mladih koji ulaze u život u kojoj se svijet sastoji uglavnom od muškaraca. Postoje ženski dodaci koji služe određenoj svrsi, za razmnožavanje plemena ili za romantična osjećanja, ali od njih nema druge koristi. Stoga, vi zapravo vidite ponovni zamah ideje da žena pripada kuhinji i samo je korisna za proizvodnju dece – da ona nema psihološki problem, i nema potencijal za razvoj duše.

„Otvoren još ostaje slobodan život za velike duše. Zaista, onaj ko malo posjeduje mnogo je manje opsjednut. Blagosloveno budi umjereno siromaštvo.

„Umjereno“ da, bolje od stvarnog.

„Tamo će prestaje država – tamo počinje čovjek koji nije suvišan: tu počinje pjesma potrebnih, jednostavna i nezamjenljiva.

Tamo, đe prestaje država – molim vas pogledajte tamo braćo moja! Zar ne vidite dugu i mostove Natčovjeka?

Tako je govorio Zaratustra“.

Zapravo, to je savršeno istinito da čovjek koji nije suvišan, čovjek koji je potreban, onaj je ko nije prodao svoju dušu organizaciji, čovjek koji je sposoban da ostane sa sobom i za sebe. Takav je čovjek uvijek nužan jer većina ljudi ne ostaju sami; oni prodaju svoje duše i onda nema slobode. Jedini trag slobode i jedina nada je, naravno, u onima koje nije proždralo čudovište, ko se može nositi sa njim, ko može da jaše čudovište. Kad su pitali Kon Fu Cea što misli o Lao Ceu, koga on lično nije poznao, on je rekao da ne zna da li je stručnjak za oružje ili za crtanje karata, no, međutim, moglo bi biti da je stručnjak za jahanje zmajeva. To jest, on zna kako se postupa sa čudovištem⁵. Zapravo, zmaj je simbol za kolektivno nesvjesno, država je prosto spoljašnje pojavljivanje čudovišta sa hiljadu glava. U knjizi Otkrovenja čudovište sa hiljadu glava i mnoštvom rogova znači nacije, Rimljane na primjer. Bilo kakvo uređeno tijelo ljudi je velika zmija; sanjanje takvih stvari u tom obliku pronalazimo u istorijskim snovima. Hanibal je kao mladić na primjer, imao proročanski san o osvajanju Italije; sanjao je da mu je na tragu bila ogromna zmija, slijedila ga je i uništila čitavu zemlju.⁶ Ona

---

⁵ Od ova dva mudraca iz VI vijeka p. n. e. Jung rjeđe navodi Kon Fu Cea, ali više introvertni Lao Ce je bio njegov veliki miljenik.

⁶ U Hanibalovom snu vodio ga je bogoliki mladić koji je rekao da je poslat od Jupitera da vodi Hanibala u Italiju, i upozorio ga je da ne gleda na stranu ili pozadi, ali naravno pobijedila je znatiželja. „Zatim je ugledao zmiyu ogromne veličine koja se pomjerala zajedno sa ogromnim uništenjem drveća i grmlja, i olujni oblak je došao poslije sa bučnim praskom groma, i na njegovo pitanje što predskazuje ovo čudovište rečeno mu je da je to uništenje Italije“. Levy, prevod B. O. Forster, Leob Classical Libraray (Cambridge, Mass. and London, 1929, tom V, sec. 22).

takođe znači gomilu u kolektivno nesvjesnom; ona je duša gomile, duša čovječanstva. Pa nasuprot čudovištu je čovjek koji mu ne prodaje svoju dušu i on je potreban. Trebao bi biti oprezan, pa čak treba da traži određenu količinu samoće kako bi održao svoju izolaciju. Ali, on će takođe biti izgubljen ako ne zna kako da se nosi sa gomilom. Na primjer, tada se možda mora suočiti ne samo sa umjerenim siromaštvom, već i sa krajnjim.

Jesenji termin
oktobar / decembar 1935.

Predavanje I

16. oktobar 1935.

* * *

„Često ti se oni takođe prikazuju kao ljubazni. Ali to je uvijek bila pamet kukavica. Da, kukavice su mudre!

O tebi mnogo razmišljaju sa svojim ograničenim dušama. Uvijek si im sumnjiv“!

Pa, on ovđe opisuje stanje opšte ideje koju još nije dostigla svijest, koja je u kolektivno nesvjesnom, i koja uzrokuje kao što sam rekao infekciju svijesti koja se može prikazati, na primjer, u posebnoj inflaciji. Znae, kada osoba ima nesvjesni sadržaj – recimo, kada je konsteliran neki arhetip – tada će njena svijest, ne shvatajući u čemu je stvar, biti ispunjena emanacijom ili zračanjem tog aktiviranog arhetipa. I tada se ponaša nesvjesno kao da je ona taj arhetip, ali ona izražava identitet u smislu svoje ego ličnosti tako da će svako ko jasno vidi i nije pristrasan reći: Oh, da, taj druškan je baš naduvan, on je izvještačeni magarac, komičan je“. Jer on nesvjesno igra ulogu i pokušava da predstavi nešto što je preuzeo kao svoju vlastitost – naravno ne vlastitost u filozofskom smislu – već je samo njegova ego ličnost uveličana prividom i emanacijom nesvjesnog arhetipa.

Vidite, nesvjesno aktivirani arhetip je poput izlazećeg sunca, izvor energije i topline koji grije ego ličnost iznutra, i tada ego

ličnost počinje da zrači kao da je Bog zna što. Ali, zrači vlastite boje, izražava arhetip na svoj lični način i stoga se čini kao da je ego sasvim važan. Dok ego nema nikakav uticaj uopšte u stvarnosti nego je jednostavno natjeran iznutra, gurnut naprijed i izvodi kao da je važan. Važnost je veličina koja je iza. Na primjer, pronalazite u Upanišadama kosmogonijski mit o Prajapati, prvom biću koje je kada je saznalo da je samo, da ne postoji ništa što nije ono samo, počelo govoriti svojoj vlastitoj veličini ili veličini unutar sebe rečenoj sebi.⁷ Vidite, izvorni filozofski um pravi takve razlike – ego misli: „Ja sam sasvim sam“, prilično bijedno stanje. Ali, tu je i veličina koja je moja posebnost, ali to nijesam ja; ona mi govori, čak mi kaže ono što ne znam. Tako da je ovo samo projekcija tog izvornog uma koji zna vrlo jasno da su mišljenja svijesti od male važnosti, te da je veličina iza ta koja svijesti saopštava istinu. Ali, ako je neko toga nesvjestan onda prirodno ima inflaciju i ponašate se kao da je on ta veličina.

Pa, kada vidite ljude koji očito imaju inflaciju, naravno, možete ih kriviti zato što je imaju, jer su izvještačeni magarci, komični glumci; ali ih takođe možete shvatiti kao da su motivisana bića, kao simbolički izraz temeljnog značaja koji oni ne vide. I ne činite grešku ako pretpostavite da su ti ljudi očigledno dotakli nešto od velike važnosti što djeluje na njih i gura ih u značaj koji vjerovatno sami nijesu tražili. Ali to je tako ugodno, kad ga steknete da ga nećete puštiti – ne možete reći ne. Ako neko kaže: „Zar vi nijeste veliki, čudestan karakter“? Vi kažete: „Ne, ne“, ali gurne li krunu malo bliže vas vi ćete je uzeti.⁸ Tako se te stvari dešavaju od te infekcije.

---

⁷ Zimmer piše o Hindu bogu – stvaraocu Prajapati „personifikaciji sve sadržavajuće životne materije i životne sile ... osjetio se usamljeno ... i tako je stvorio Univerzum da bi se okružio društvom“, (Zimmer / Filozofije, str. 300).

⁸ Očigledno, Jung ovde misli na posmrtni govor Marka Antonija u Šekspirovom *Juliju Cezaru*.

Zatim u odlomku. „O tebi mnogo razmišljaju sa svojim skućenim dušama. Uvijek si im sumnjiv“. On govori o ljudima koji pronalaze čovjeka koji reprezentuje stvar koja uzrokuje njihovu inflaciju. Vidite, uzrok je prema Ničeju sveprožimajuća arhetipska ideja Natčovjeka, veličina čovjeka – i njegov idealizam ili ambicija je da postigne tu veličinu. I ne može se reći da to nije legitimno; to je činjenica da postoje filosofije, religiozni sistemi i tako dalje, koji imaju takva uvjerenja: čak ih i uče. Ideja da trebamo savladavati, da trebamo biti dobro, sve je to Natčovjek u različitim izdanjima. Da bismo trebali pokušati postići stanje Nirvane, ne želeći ovo ili ono, biti bez suprotnosti, biti s onu stranu dobra i zla jednostavno je indijsko izdanje Natčovjeka. Biti u Tao kineska je forma. To su sve vrlo različita pojavljivanja iste ideje. Pa njegova težnja da postane svoja vlasita veličina je legitimna. Jasno je da ova ideja postaje svjesna u Ničeju i stoga, budući da se poistovjećuje sa Natčovjekovom veličinom on je taj koji je pokrenuo sve druge u to vrijeme. Na primjer, kako je Jakob Burckhardt znao o budućnosti? Kroz svoje nesvjesno, sa svojim psihološkim stanjem. Kako je on mogao videti ulogu koju bi autoritet igrao? Zato su ova poglavlja bila u Jakobu Burckhardtju kao i u svima, toliko u svima da sada izlaze u stvarnost: vidimo ih izvedene pred našim očima na pozornici svijeta.

Zapravo, ako je Niče svjestan ove ideje i ako je identičan sa njom, sasvim je za očekivati da će postati osumnjičen, jer kad se ljudi sretnu sa očiglednim nosiocem izvora njihove inflacije, naravno, oni će odmah pokušati da suzbiju tog pojedinca koji štrči samo zato jer prijeti tom inflacijom. Jer onda oni više nijesu jedino sunce na nebu – postoji i drugo sunce, i to ne treba biti. To je nelegitimno. Naravno, oni će reći da nešto izvodi, želi nešto i treba biti potisnut jer prijeti da će uzeti vrijednost iz njihovog džepa koja je srećni uzrok njihove najdraže inflacije. To je, naravno, neugodno i ljudi sumnjaju u onoga ko je možda svjestan te vrijednosti. Dakle, da, naravno, moraju biti. Vidite, oni nijesu

svjesni toga, a biti svjestan ideje koja uzrokuje opštu inflaciju je već imetak; to je više nego biti samo ispunjen njome.

Tako je Niče, budući da je svjestan ideje koja uzrokuje njegovu inflaciju, u boljem položaju. On je ispred svog vremena i stoga je naravno predmet zavisti jer svi oni žude za sviješću o svom posjedu. Oni su ljudi koji imaju sto dolara u svom džepu ne znajući to, i Niče je neko ko je svjestan da ima sto dolara, u tome je samo razlika. Ali, ne više od ljudi svog vremena on nije znao da su onih sto dolara samo kredit; vrijednost od sto dolara pripada veličini. Dakle, naravno, ti ljudi ga sumnjiče za lopovluk, da je prevarant i lažov. Dakle, to je takođe činjenica da su obični ljudi toliko duboko uvjereni u svoju ništavnost, uprkos inflaciji, tako da su sasvim sigurni da u ulici ili čak u gradu u kojem žive, tamo nikad nije bio i nikad neće biti neki veliki čovjek. Oni ne mogu pretpostaviti da bi veliki čovjek živio u ulici sa običnim imenom; veliki čovjek živi u dalekoj zemlji u kojoj ulice imaju vrlo posebna imena, u kojoj kuće izgledaju vrlo posebno i đe su svi oni posebni ljudi. Oni čak pretpostavljaju da veliki ljudi nikada ne spavaju i ne jedu; imaju krila ili nešto od te vrste i mogu da lete.

„Sve o čemu se mnogo razmišlja napokon postaje sumnjivo“.

To je tačno, jer su njihove misli stvorene da izokrenu stvar koja uzrokuje inflaciju; pa kad sretnu nosioca izvora inflacije, ideje, oni naravno počnu da misle – ali kako misle pitanje je.

„Oni te kažnjavaju za tvoje vrline. Opraštaju ti u svojim najdubljim srcima – samo tvoje pogreške“.

To je, naravno, veliko olakšanje za običnog čovjeka kad vidi da osumnjičeni Natčovjek pravi pogreške. To olakšava njihov zadatak i daje im određeni konopac sa kojim se održavaju na svojoj inflaciji.

„Pošto si plemenit i pošten ti kažeš: „Nevini su oni za njihove male živote“. Ali, njihove skućene duše misle: „Krivica je svaki veliki život“.

Ovo zvuči gotovo groteskno, ali je to velika istina. Sva veličina koja nastaje je krivica jer uništava običnog čovjeka. Vidite, nevidljive stvari ne mogu nastati bez mučenja i uništenja kolektivnog čovjeka; za nesvjesno prirodno postojanje; uvijek nešto ubijate i uništavate da bi nešto donijeli u postojanje. Što god radite, ako je to od neke važnosti, takođe znači uništavanje. To je tragična krivica Prometeja koji je donio vatru čovječanstvu. To je bila velika prednost za čovječanstvo, ali je on ukrao od bogova i oni su se uvrijedili. Pa, ideja da čovjek ima veličinu, da je u dodiru sa veličinom ili da može dostići veličinu krađa je jer je ukradeno od nesvjesnog i doneseno na dohvata čovjeku. I tada je obični čovjek u veoma opasnom stanju; susjedstvo arhetipa uzrokuje inflaciju, i čovjek je lud: njegov čitav svijet je ispunjen ludilom. Takva arhetipska prisutnost treba biti uskraćena što je duže moguće, stoga jer uzrokuje beskrajne poremećaje u svijetu. Naravno, čak je tvorac ili pronalazač takvih ideja pokrenut od arhetipova; samo je razlika u tome što je njegov nervni sistem toliko osjetljiv da ne može izbjeći da to shvati. On ih vidi, on ih razumije. Pa nije baš na istom gubitku kao i svi drugi, ali naravno on će preuzeti odgovornost za destruktivne efekte koji dolaze od neke takve ideje.

„Čak i kad si nježan prema njima oni još uvijek osjećaju da ih prezireš; oni ti vraćaju dobročinstvo sa tajnom zloćudnošću.

Tvoj tihi ponos uvijek je suprotan njihovom ukusu; raduju se ako nekad priznaš da si dovoljno lakomisen.

Ono što prepoznajemo u čovjeku mi takođe izazivamo u njemu. Zato budite na oprezu od malih.

Oni se osjećaju mali u tvom prisustvu i njihov podli sjaj gori protiv tebe u nevidljivoj osveti.

Zar nijesi vidio koliko su puta zanijemili kada si im prišao, i kako im je klonula snaga poput dima ugašenog požara“?

Ovdje je opažanje da čim on pride običnim ljudima njihova inflacija naravno propadne jer je postalo vidljivo da on nosi

vrijednost, a obični ljudi na taj način gube određeno uzbuđenje ili snagu motiva koje su očigledno posjedovali: izgubili su sto dolara. Jer odmah zamišljenih sto dolara koje nose u svom džepu nestaje i tada otkrivaju da on ima sto dolara stvarno u svom džepu i može ih staviti na sto. Tako svi misle da ih je nekim nepoznatim trikom pokrao, uzeo sve te vrijednosti iz njihovih džepova. Prirodno, oni ga mrze i onda će se osvetiti. Naravno, oni ne razumiju da čak ni njegovih sto dolara nijesu njegov imetak već su pozajmica; on je upravo onoliko mali koliko i svi ostali.

„Da, prijatelju moj, loše savjesti si ti zbog svojih bližnjih; jer te nijesu vrijedni. Stoga te mrze i rado bi ti popili krv.

Tvoji bližnji će uvijek biti otrovne muve; što je veliko u tebi – to ih mora učiniti više otrovnim, i uvijek više muvi sličnim“.

Naravno, ali on čini grešku misleći da je veliki, ne vidjeći da je on jedan od njih. Kada pokazuje svojih sto dolara on kaže: „Pa, vidite što ja sada imam, to je lično moje!“ – I to je laž. Tu ih on vara. Pa, kad Niče izađe i kaže: „Ovo je moja ideja, ja sam identičan sa Natčovjekom“, on zaslužuje svoju sudbinu: on se stvarno poistovjećuje sa stvari koja nije njegova. Ali, to je sasvim prirodno – svako djeluje tako i svako očekuje da će čovjek koji ima ideju da se odmah poistovjetiti sa njom. Na primjer, obični ljudi ne pretpostavljaju da tenor prve klase ne može biti neko ko nije veliki čovjek; oni čak misle da on mora imati predivan karakter zato što su mu tonovi tako visoki. I sve mlade djevojke su u njega zaljubljene misleći da je on tu gore u visokim tonovima. Zatim, naravno, kad njegov glas prođe, ako je dovoljno lud da se sa njim poistovjeti, on je posve izgubljen. Će su tenori? Morate ih tražiti lampama. Poput velikih koketa, predivnih žena, kad njihova ljepota prođe, Će su one. Kada lice usahne one nestaju zajedno sa njim, jer ništa nije bilo iza lica. Će je Cleo de Merode ili Le Bello Otero⁹? Nestali su.

---

⁹ Cleo de Merode (1875 – 1969), francuski igrač i Le Bello Otero (1868 – 1965), Španac zvani „poslednji veliki ljubavnik“.

Možda je Le Bello Otero Frau Meier i živi negđe u dvorištu. Tako je sav otrov koji dolazi od muva uzrokovan očiglednom inflacijom vlasnika sto dolara.

„Bježi u samoću, prijatelju moj – i tu, đe struji oštri snažni povjetarac, tvoja sudbina nije da budeš udarač za muve“.

Ima nešto pozitivno u ovom savjetu; ovđe će on imati priliku da shvati da on nije veličina. Ali, on nikad neće moći shvatiti da je on poput običnih ljudi, i on bi to takode trebao sa shvati. Na primjer, da je stvarno mudrac rekao bi sebi: „Izađi na ulicu, idi među male ljude, budi jedan od njih i vidi kako ti se to sviđa, kako ćeš uživati u tako maloj stvari. To si ti“. I tako bi naučio da on nije svoja vlastita veličina. Ili može reći: „Odlazi od malih ljudi i nestani u svojim planinskim prostranstvima; pokušaj da se poistovjetiš sa tom veličinom i videćeš da se sa njom ne možeš poistovjetiti, i tada ćeš naučiti da ti nijesi ta veličina“. Vidite, postoje dva načina razumijevanja toga. Ali nestati u samoći kako bi bio željan, kako bi čeznuo za prijateljem i priznanjem, efektom, i tako dalje, ne plaća se. Tada se nikad ne shvata da neko nije vlastita veličina.

Mrs. Sigg: Ja ne znam što ovo znači: „Ono što prepoznajemo u čovjeku mi to takode izazivamo u njemu“.

Prof. Jung: Dakle, velika je istina da kada vidite nešto u osobi vi to iz nje izvučete. Kada vidite određeni kvalitet u osobi, to je neka vrsta intuicije, i to nije sporedna činjenica; on djeluje na nju. Kada neko ima lošu intuiciju o vama vi to osjećate ne znajući, osjećate se potišteno jer je intuicija činjenica koja pronalazi svoj put kroz nespvesno. Ne znamo kako intuicija stiže, ali uvijek ima veze sa nečim u nespvesnom, a budući da je nespvesno u vama obojici vi ćete takode iz nje dobiti pucanj. To će zasigurno izaći iz vas i sve zavisi od karaktera intuicije da li ste pozitivno ili negativno impresionirani. Ako neko ima intuiciju da vi imate određenu misao vi ste najvjerojatnije učinili da on misli tu misao. Izgleda da intuicija funkcioniše kroz simpatički

nervni sistem, budući da je polu-nesvjesna funkcija intuicija takođe unosi neki nesvjesni efekat u predmet intuicije. U radu sa intuitivcima vi primjećujete da oni mogu osjetiti stvar na takav način da je to udarac u vašu leđnu kost, u vaš kičmeni stub i morate priznati da ste to mislili, iako ćete nakon toga shvatiti da misao sigurno nije vaša vlastita.

Postoje veoma čudesi primjeri. Određeni trgovci čitaju iz vaših očiju što vi očigledno želite i kupite najiznenađujuću stvar, i nakon toga ne možete razumjeti kojeg vruga ste je kupili, ko vam je stavio! I Istočni čarobnjaci stavljaju stvari u vas tako da naivno stupite u njihovu zamku. Jednom je čarobnjak sa mnom to pokušao i ja sam upao u zamku; imao je tako nevjerovatnu intuiciju da je bio u mogućnosti da prevrće ćeliju u mom mozgu. Čuveni trik sa konopcem je izveden na taj način; to je vrsta projekcije. Čuo sam priču o čarobnjaku koji je izveo trik sa konopcem u garnizonu dok su svi oficiri, čitava masa, bili okupljeni u krug. I kada je stvar već bila u punom jeku neki je čovjek zakašnio da vidi predstavu. Stupio u krug ljudi koji su gledali u zrak u dječaka koji se penje uz konopac, ali on tamo nije vidio ništa. Vidio je samo dječaka koji stoji pored čarobnjaka i konopac koji leži na zemlji, i skoro da vikne kada ga je čarobnjak uhvatio govoreći: „Pogleda tog čovjeka, nema glavu“! I on se zagledao i čovjek nije imao glavu, i zatim je malaksao – i tamo je bilo uže i dječak koji se penje uz njega. Čarobnjak je vidio da nije bio u krugu i da ga mora staviti na mjesto, i on ga je dobio. Intuicija djeluje tako u izvjesnim slučajevima.

Možete primijetiti vrlo jasno da neke misli dolaze u vašu glavu za koje nakon toga jasno osjećate da nijesu vaše vlastite; sa nečim ste zaraženi. To se zove magija, ali to je jednostavno efekat kroz nesvjesno, koji dolazi iz činjenice da se tri ostale funkcije – percepcija, mišljenje i osjećanje – kreću kao da su u svijesti; ali intuicija pravi put kroz duboko nesvjesno đe ste jedno sa svima. Dakle, kad se takva stvar dogodi svi su uzbuđeni.

Ako se ja pomjerim na stolici to vam ne smeta, ali ako se tlo na kojem sjedite trese osjećate zemljotres i to vam smeta. Intuicija je poput stvari koja ide kroz pod i trese svakog. Ona je jedan od značajnih izvora mentalne infekcije i od nje nema odbrane; ne možete suzbiti efekat, on će se dogoditi. Jedina stvar koju možete napraviti je da odlučite u najkraće mogućem roku da li je ova misao, efekat, ili osjećanje stvarno vaše vlastito. Ali, ako ostavite stvari kao što većina ljudi čini – upravo im dozvoljavate da odu u neku vrstu moralne lijenosti – podvrgavate se infekciji. Steže vas za vrat.

Analitičar je u posebno neugodnoj *participaciji*; zbog svog mentalnog zdravlja treba da se očisti od intuicija svojih pacijenata kako bi izbjegao mentalnu infekciju. Ako stvarima dozvolite da idu njihovo gomilanje konačno uzrokuje infekciju, jednog dana ćete se probuditi sa velikom inflacijom koja će uskoro učiniti da upadnete u rupu. Analitičar mora da bude veoma pažljiv. Niče naravno nije u toj poziciji: on se naivno identifikuje sa svojom veličinom. I ljudi poput njega sa zadovoljstvom gutaju doze otrova. Oni su vrsta morfijumskih manijaka ili alkoholičara, ali mentalne vrste, i oni to čine da bi održali svoje srećno stanje. Inflacija je divna stvar: podignuti ste sa zemlje i letite u nebo gledajući blagonaklono dolje na mase.

Preveo i uredio: **Ilija Kapičić**